

SLOVENSKÝ ČUVAČ (SLOVENSKÝ ČUVAČ)

ZEMĚ PŮVODU: Slovensko

DATUM PUBLIKACE ORIGINALNÍHO PLATNÉHO STANDARDU: 18.08.1965

POUŽITÍ: využití slovenského čuvače plyne z jeho odedávna obvyklého použití jako ovčáckého a salašnického psa ve vysokých horách nad hranicí lesa a jako hlídacího psa v hospodářstvích i na hranicích.

ZÁŘAZENÍ PODLE F.C.I.: Skupina 1 ovčáčtí a honáčtí psi (kromě švýcarských salašnických psů)
Sekce 1 ovčáci
Bez zkoušky z výkonu.

STRUČNÉ HISTORICKÉ SHRNU TÍ: skupina plemen bílých horských psů je zřejmě odvozena od vlků arktického typu, jejichž zbytky se po době ledové zachovaly v hornatých oblastech Evropy – na severních svazích Kavkazu, na Balkáně, zvláště v Rodopách, v Karpatech, a zvláště v Tatrách, na severních svazích Abruz a Alp a konečně v Pyrenejích. V těchto chladných a vlhkých oblastech se uvedený typ horských psů vyvíjel v souladu s tamní reliktní faunou a flórou. Podobné lokality našel švédský výzkumník Wahlenber také ve Skandinávii. Souvislost se severskými domácími zvířaty může být vysledována například také v Tatrách a v Karpatech u huculského koně, jemuž je podobný gudbrandstalský kůň. Obdobně je severskou analogií tatranského čuvače pomořanský ovčák.

Slovenské salašnictví má dlouhou tradici. Tatranský čuvač, spolu s horskými ovci, huculským koněm a typickými obyvateli hor tvoří základní předpoklady pro využití pastvin pro chov dobytka. Slovenští horalé patřili z velké části ke svobodnému lidu, nepodléhali středověké robotní povinnosti, strážili zemské hranice a odváděli daně v ovčím sýru. Jejich instituce se nazývala „valašský opasek“ a jejím sídlem byly až do zrušení roboty Košice. Její členové vykonávali svoji službu na horských pastvinách vždy se svými typickými psy, hlídacími psy z Tater, a vždy s nimi byli také zobrazováni.

Tatranský čuvač se osvědčil jako dobrý ochránce, hlídač a průvodce, stejně jako ovčácký pastevecký pes, také jako hlídač dobytka, drůbeže i jiných domácích zvířat, i při hlídání stavení. Lázeňští hosté, kteří přicházeli na salaše koupit sýr a jiné výrobky, si zamilovali štěňata s hustou srstí, kupovali je a tato rasa začala tak být chována i v nížinách, kde byla díky svému neobvyklému vzhledu nezřídka považována za luxusní plemeno.

Na polské straně Tater, kde bylo chováno podobné plemeno horských psů, se obzvláště silní psi lidově nazývali „liptovani“, což ukazuje na slovenský původ. Tak je také topograficky ohraničena oblast chovu bílých tatranských čuvačů.

Ústřední kniha tatranských čuvačů v Československu byla založena před ve 30. letech 20. století profesorem Antonínem Hružou z brněnské veterinární vysoké školy. Výchozí materiál pocházel z okolí Liptovské Lužné, Kokavy a Východné v Tatrách a z okolí Rachova v Karpatech. První chovatelská stanice nesla jméno „Ze zlaté studny“ a byla založena ve Svitavách u Brna. Karpatský chov pocházel ze stanice „Z Hoverly“.

Od té doby byly vedeny záznamy přímo Klubem chovatelů tatranského čuvače se sídlem v Bratislavě a byly pořádány výstavy, posuzování a soutěže, a to ve všech oblastech

republiky. Další krevní linie pak pocházejí z Liptovské Holé, Velkého Choce, Zakopaného, Martina, Jedlové a Jeseníků.

Nejrozšířenější linie jsou Topas, Uran, Simba, Hrdos, Ibro, Cuvo, Budnas, Dinar, Samko, Bojar, Olaf atd.

Geneticky je možno tatranského čuvače charakterizovat jako leucistického (tj. se sníženým množstvím pigmentu, ale nikoliv se sklonem k albinismu) bílého psa s černým čenichem, z malé části také jako flavitického psa s hnědým čenichem a světlejšíma očima. Z kombinace jmenovaných genetických typů, z nichž je dominantní první typ, plynou určité rozdíly v odstínech barvy, pigmentaci očí, očních víček, čenichu, pysků a sliznic. Silnou selekcí ve směru k prvnímu typu dosáhli posuzovatelé a chovatelé typu odpovídajícího tomuto standardu a jeho stabilizace v chovu.

Počet členů klubu s chovnými jedinci a chovnými stanicemi dosáhl v době sepsání tohoto standardu téměř dvou set. Registrovaných žijících psů bylo v republice téměř osm set.

O kvalitě našeho chovu tatranských čuvačů hovoří mimo jiné úspěchy na mezinárodních výstavách (Praha, Brno, Liberec, Bratislava, Lipsko aj.), a to v silné zahraniční konkurenci.

CELKOVÝ VZHLED: plemenné znaky tatranského čuvače odpovídají typu horského psa pevné konstituce, mohutné stavby, silné kostry a husté bílé srsti. Má živý temperament a je ostražitý, neohrožený a bystrý. Po staletí se přizpůsoboval drsnému klimatu slovenských hor, zejména Tater. Tělo je mírně obdélníkového formátu a spočívá na silných, poměrně dlouhých nohách. Jméno plemene vychází z jeho bystrosti a ostražitosti – slovenské slovo „čuvat“ znamená „slyšet“.

DŮLEŽITÉ PROPORCE:

	<u>Psi</u>	<u>Feny</u>
délka hlavy	25 – 28 cm	23 – 26 cm
délka mozkovny	13 – 15 cm	12 – 14 cm
délka tlamy	12 – 14 cm	11 – 13 cm
vzdálenost od země k hrudní kosti	33 – 37 cm	30 – 35 cm
hloubka hrudníku	30 – 34 cm	25 – 30 cm
délka trupu	69 – 76 cm	60 - 72 cm
délka hrudního koše	40 – 47 cm	37 – 44 cm
obvod hrudníku za ramenem	70 – 83 cm	68 – 72 cm
obvod hrudníku u posledního volného žebra	60 – 70 cm	56 – 65 cm

Úhlení kloubů: ramenní kloub 107°
loketní kloub 145°
kyčelní kloub 90°
kolenní kloub 110°

POVAHA/TEMPERAMENT: je neobyčejně věrný a srdnatý, vždy připravený postavit se jakékoliv škodné, i medvědu či vlku. Aby jej bylo možno i v noci odlišit od škodících zvířat, byl podle prastaré tradice chován jen v bílé barvě.

HLAVA:

MOZKOVNA:

Lebka: silná, podlouhlého tvaru, se širokým temenem, na širokém čele se dozadu táhne mělká čelní rýha, oční oblouky jsou přiměřeného tvaru a po straně šikmé. Temeno je ploché, šíje zřetelně oddělená od silného, mírně vystupujícího týla. Lebka je v profilu lehce klenutá.

Stop: přiměřeně vyjádřený.

OBLIČEJOVÁ ČÁST:

Nos: nosní hřbet má rovný profil a tvoří sotva polovinu celkové délky hlavy, je přiměřeně široký a mírně se zužující.

Tlama: silná, střední délky, s tupým, hlavně v létě černým čenichem.

Pysky: přiléhající, s uzavřenými koutky. Sliznice je černá a tvoří úzké nepřevísle orámování úst. Pysky jsou střední tloušťky. Patro je černé.

Čelisti/Zuby: silné, vždy plný chrup, nůžkový skus.

Oči: tmavě hnědé, oválného tvaru, horizontálně posazené, oční víčka jsou černá, přiléhající; sliznice vnitřního koutku oka je tmavá, což dodává oku výraz.

Uši: vysoko nasazené, pohyblivé v místě nasazení, střední délky, zavěšené a přiléhající k hlavě. Od poloviny je srst ucha jemná. V klidu dosahuje zaoblený spodní okraj do úrovně úst.

KRK: rovně nasazený, v afektu vysoko nesený. Je stejně dlouhý jako hlava, u psů velmi mohutný, s krásnou hřívou, bez laloku.

TRUP:

Hřbet: rovný, silný, středně dlouhý.

Bedra: dobře spojená s křížem, mírně klenutá, osvalená, přiměřeně dlouhá a velmi silná.

Zád: silná, kvadratická a lehce spáditá.

Hrudník: široký.

Hrudní koš: dobře klenutá žebra, hrudní kost leží nad polovinou kohoutkové výšky a dosahuje pod linii loktů. Jeho délka překračuje polovinu délky těla, jeho šířka čtvrtinu kohoutkové výšky.

Spodní linie a břicho: přiměřená, mírně vtažené břicho.

OCAS: nízko nasazený, v klidu svěšený, dosahující k hleznu. Má doutníkovitý tvar a je rovný, špička není zatočená. V pohybu je ocas nesen nad bedry v oblouku.

KONČETINY:

HRUDNÍ KONČETINY: v postoji rovné, sloupovité, s dobrým zaúhlením ramenního kloubu (skapulo-humerální) a loketního kloubu. Tlapky jsou silné, kulaté, prsty dobře vzájemně přiléhající. Celkově jsou končetiny poměrně vysoké, zvláště u psů.

Plece: šikmé a dlouhé, rameno je osvalené a těsně přiléhající k tělu, skloněné k lokti.

Nadloktí: vertikální, silné, osvalené a dlouhé.

Kloub nadprstí: s dobrou kostrou, silný.

Nadprstí: krátké, silné a mírně skloněné.

Přední tlapky: silné prsty a dráčky, pevná klenba, zaoblený tvar, dobré osrstění, s masitými, černými polštářky.

PÁNEVNÍ KONČETINY: hýždě se stehny tvoří svalnatý celek podlouhlého tvaru a značné šířky.

Koleno: silně osvalené a dobře zaúhlené.

Bérec: šikmý, silný a dobře osvalený.

Hlezenní kloub: silný, tupě zaúhlený, kloub je poměrně hluboko posazený, ale vyznačený a široký.

Hlezno: krátké a silné, vertikální, na přechodu z hlezenního kloubu není zúžené. Paspárky jsou nežádoucí.

Zadní tlapy: poněkud delší než přední tlapy, jinak stejné charakteristiky. Prsty jsou poněkud silnější a více klenuté.

POHYB: pohyb čuvače je navzdory jeho mohutnosti překvapivě lehký, hbitý v každém terénu, v každém počasí. Charakteristickým pohybem je klus.

KŮŽE: přiléhající k tělu, růžová. Černě pigmentovaná jen v okolí očí, nosu a tlamy, kde přechází v černé sliznice. Polštářky prstů jsou rovněž černě pigmentované.

OSRSTĚNÍ:

SRST: s výjimkou hlavy a končetin je srst hustá, bez pěšinky na hřbetě a bez praporce na ocase a na zadní straně stehen. Psi mají nápadnou hřívu. Na hlavě a končetinách je srst krátká a přiléhavá, na zadní straně končetin o něco delší.

Od místa nasazení uší přechází srst dozadu v hřívu. Dlouhé pesíky zcela zakrývají podsadu, jsou 5 – 15 cm dlouhé, v hřívě nejvíce zvlněné, jinde mírně zvlněné, na hřbetě vytváří několik vln, které jsou uloženy v příčném směru. Jednotlivé vlny a nesouvislá srst jsou nežádoucí. Podmínkou je souvislé, volné osrstění. Podsada je jemná a v plné srsti dosahuje do poloviny nebo dvou třetin pesíků krycí srsti. V létě podsada vypadává, srst ztrácí hustotu, drží si však díky vlnitosti krycí srsti svoji lehkost po celý rok a nevytváří pěšinku na hřbetě.

BARVA: žlutavý nádech v bázi uší je přípustný, ale nežádoucí. Patrné žluté skvrny jsou nepřijatelné.

VÝŠKA A HMOTNOST:

Výška v kohoutku: psi 62 - 70 cm, feny 59 - 65 cm.

Hmotnost: psi 36 - 44 kg, feny 31 - 37 kg.

VADY: jakákoliv odchylka od výše uvedených znaků má být považována za vadu a vážnost, s níž je vada posuzována, má být v přímém poměru k jejímu stupni.

- klešťový skus, neúplný chrup.
- visící pysky.
- nesymetrické postavení uší.
- plochý, nedostatečně hluboký hrudník.
- ke straně stočený ocas.
- medvědí tlapy.
- paspárky.
- těsně přiléhající, pramínkovitá nebo zcela zvlněná srst..
- nedostatečné osrstění břicha, slabin nebo genitálií.
- následky rachitis nebo psinky.
- nervózní psi nebo psi s nevyváženou povahou.

VYLUČUJÍCÍ VADY:

- růžové skvrny na nosní houbě, pyscích nebo očních víčkách.
- světlé oči.
- žluté skvrny v srsti.

Jedinci, vykazující fyzické nebo povahové abnormality, musí být diskvalifikováni.

Pozn.: Psi (samci) musí mít dvě zjevně normálně vyvinutá varlata, plně sestouplá v šourku.